

De ene blein is de andere niet

Melkkoeien die, tijdens een lopende lactatie, ernstig kreupel worden door een blein of een erg ontstoken defect van de wittelijnzone hebben snel een vakkundige verzorging nodig. – MARCEL VAN AERT, UGENT –

Bij het verzorgen van klauwen zien we regelmatig dat er zich scheurtjes voordoen in de witte lijn. Gewoonlijk zien we die wittelijndefecten aan de buitenkant (abaxiaal) van de buitenklauwen van de achterpoten (zie figuur 1, klauwzone 3). De wandhoorn staat daar het steilst en ondergaat steeds torsie bij het draaien van de klauw. Op die plek komt, als gevolg van inscheuren, de wandhoorn soms gedeeltelijk los van de zoolhoorn en stapelt er

zich vuil op in de witte lijn. De witte lijn vormt de verbinding tussen de zool en de wandhoorn. Op dat moment is de koe nog niet noodzakelijk mank. Als het vuil dieper en dieper geraakt, ontstaat er in de onderliggende weefsellagen (*dermis* of *epidermis*, ook wel 'het leven' genoemd) een pijnlijke ontsteking. Door de ontstekingsreactie ontwikkelt er zich een abces onder de wand- en zoolhoorn. Er vormt zich een blein. De koe wordt op enkele dagen

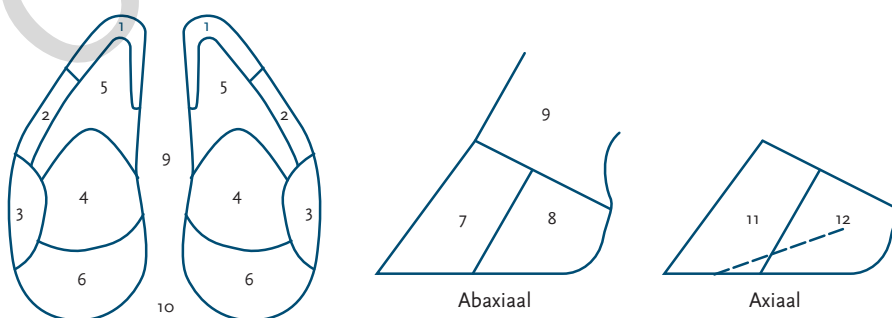
steeds meer mank en stapt moeilijker. Ze plaatst haar pijnlijke achterpoot naar buiten en steunt zoveel mogelijk haar andere klauw. Daarbij wordt het gewicht naar de andere poot verplaatst. Het abces wordt rijper (pijnlijker) en het ontstekingsvocht zoekt een uitweg om uit te breken en ondermijnt daardoor meer en meer de zool- en wandhoorn. De kroonrand (overgang van huid naar hoorn) en de hielstreek van de aangetaste klauw zijn rood ontstoken en gezwollen. Indien de koe ondertussen niet onderzocht en behandeld wordt, zal het abces openbreken. Dit gebeurt ofwel ter hoogte van de kroonrand aan de buitenkant (abaxiaal) van de klauw, ofwel in de hielstreek. Soms wordt de zool helemaal ondermijnd en breekt de blein open aan de binnenkant (axiaal) van de klauw, in de tussenklauwspleet. Nadat de blein is opengebroken, lijken de koeien iets minder mank te zijn. Dit komt doordat de pijnlijke druk van de etter in het abces verdwenen is, maar toch blijven ze min of meer kreupel. Soms zien we in dergelijke situaties dat de dieren hun pijnlijke hiel proberen te ontlasten door op het randje van het ligbed te gaan staan, ze steunen op de teen.

De hiel of balstreek staat gezwollen, soms zien we duidelijk een stukje losgekomen hoorn op de plaats waar het abces is opengebroken. Afhankelijk van de omstandigheden kan de koe min of meer herstellen zonder verdere complicaties. In dit geval vormt er zich een dubbele zool in het ondermijnde gebied. In andere gevallen kunnen diepere weefsellagen ontstoken raken en ontwikkelt er zich in deze fase een uitgebreid en pijnlijk letsel onder de wandhoorn. De koe neemt dan een koehakkige stand aan (zie foto boven).

We kunnen de letsels eigenlijk in vier graden indelen: een zichtbare scheur in de witte lijn ter hoogte van zone 3, (nog) niet mank; een geïnfecteerd, pijnlijk letsel en een opstapeling van ontstekingsvocht waardoor de koe mank wordt; een zeer pijnlijk letsel met uitgebreide ondermijning van wandhoorn of zoolhoorn met abcedatie ter hoogte van de kroonrand waardoor de koe erg mank is; en tot slot een zeer pijnlijke en zeer erge zwelling van de abcederende hiel die gepaard gaat met een ontsteking van dieperliggende structuren (pezen, gewrichten), waardoor de koe zeer mank loopt.

Aangepaste verzorging

Aan de hand van de manier waarop een koe stapt en zich gedraagt, kunnen we dus vermoeden dat ze last heeft van een blein. In dat geval is het noodzakelijk om de poot op te takelen en de klauw eerst grondig te onderzoeken. Je past eerst een normale functionele klauwverzorging toe. Nadat je de zool vlak gesneden hebt, zie je meestal waar het wittelijndefect zich

Figuur 1 Klauwzones

voordoet. We maken de blein open door – met een scherp klauwmesje – de zool- en wandhoorn ellipsvormig en voorzichtig weg te snijden. Op die manier loopt het ontstekingsvocht er uit en kan het abces verder draineren. Het is niet altijd aangegeven om op dit moment al alle ondermijnde hoorn weg te snijden, omdat men dan soms een te groot gedeelte van het leven bloot legt. Vaak wordt gezegd dat het eens goed moet bloeden. Ook dat is een misvatting, want het wijst erop dat men het onderliggende weefsel heeft gekwetst door te diep te snijden. Het is aangeraden om in een latere fase (bijvoorbeeld na ongeveer 14 dagen) dezelfde klauw opnieuw te takelen en te verzorgen (alle losse hoorn voorzichtig wegsnijden). Als de hielstreek erg gezwollen is door een ontsteking van de diepere structuren kleef je best een blokje of plaats je een schoentje op de andere klauw. Dit geeft de aangetaste klauw meer rust om te herstellen. In sommige gevallen kunnen ook antibiotica noodzakelijk zijn gedurende enkele dagen. De koe, na verzorging, huisvesten in een goed ingestrooide box zal ook het herstel bevorderen. Uitgebreide letsels van ondermijnde wandhoorn door geabcedeerde bleinen genezen moeilijk en traag en vragen herhaaldelijke verzorging.

FOTO: MARCEL VAN AERT

Kleine scheurtjes en bloedingen in de zool- en wandhoorn.

Symmetrische letsels

Na behandeling van de klauw is het altijd aangeraden om de andere poot ook te verzorgen. Het is namelijk zo dat veel klauwletsels zich symmetrisch voordoen. We vinden dus dikwijls gelijkaardige letsels op dezelfde plaats in de klauwen van de andere poot.

Het voorkomen van wittelijndefecten verschilt enorm van bedrijf tot bedrijf (van 5% tot 50% van de dieren) en is sterk afhankelijk van de bedrijfsomstandigheden: bedrijfshygiëne, rantsoen, stalin-

FOTO: MARCEL VAN AERT

Een blein op de klassieke plaats aan de buitenkant van de buitenklauw van de achterpoot.

richting (oneven vloeren, korte draaien), koepaden en preventieve klauwverzorging (minstens 2 keer per jaar) spelen een grote rol. Het is vanzelfsprekend dat een koe die mank is snel moet onderzocht worden en een gepaste behandeling moet krijgen. Je bedrijfsrendement en het welzijn van de dieren zullen er wel bij varen. ■

Marcel Van Aert is als veearts verbonden aan de Buitenpraktijk van de Vakgroep Voortplanting, Verloskunde en Bedrijfsdiergeneeskunde van de Universiteit Gent.